

BONES PRÀCTIQUES RSE

Filtros Anoaia

Sector d'activitat:
Paper

Activitat de l'empresa:
Fabriquen papers de filtre amb usos analítics per a laboratori, papers tècnics per a ús industrial i per a altres usos especials.

Localitat:
Sant Pere de Riudebitlles (Alt Penedès)

Plantilla:
25 (2006)

Facturació anual:
2,7 M€ (2006)

Pàgina web:
www.fanoia.com

Promotors de l'experiència:
Enric Pérez, director

"Ha estat una decisió empresarial però més lligada al model d'empresa que no al mercat"

Descripció de l'empresa

Els precedents empresarials de FILTROS ANOIA, SA es remunten a 1897, any en què En Josep Albet Quintana, un dels primers tècnics paperers d'Espanya, funda una societat per a iniciar la fabricació de papers filtre a partir de draps de cotó. La producció d'aquests papers filtre es realitzava de manera totalment artesanal.

El procés s'iniciava amb la trituració de la matèria primera amb la finalitat d'obtenir les fibres de cotó. Posteriorment es barrejava amb aigua per a obtenir la pasta i finalment es fabricava el paper fulla per fulla, mitjançant l'ús d'un sedàs. El procés conclouia amb l'assecat natural dels papers filtre en edificis ventilats.

Un aspecte molt important a tenir en compte en la fabricació dels seus papers filtre ha estat la utilització, en el procés de producció, d'aigua procedent de les Deús, d'elevada puresa, situat a tan sols tres quilòmetres de la fàbrica.

A l'any 1945 s'instal·la la primera màquina impulsada per energia elèctrica, amb una capacitat de producció encara escassa, ja que el procés de l'assecat del paper havia de realitzar-se mitjançant sistemes manuals. Ja en els anys 60 i a causa del fort increment en la demanda de papers filtre, tant industrials com analítics per a laboratori, s'instal·la una moderna màquina que permet, en aquell moment, convertir-se en un dels fabricants de paper filtre més importants d'Europa.

En l'actualitat, FILTRES ANOIA, S.A. centra la seva activitat en la producció, manipulació i comercialització de papers de filtre tècnics, absorbents i analítics per a laboratori. Gairebé el 60% de la producció s'exporta, sobretot a mercats tan exigents com el dels EUA o l'europeu. És l'única empresa que fabrica papers de filtre a l'estat espanyol i tenen empreses clientes a tot el món.

Data o període de l'experiència

Tot i que forma part d'una filosofia global, indiquem a partir del 1998-99 que és quan s'implanten les normes ISO 9000 i 14000.

Ambit Ressort

Mediambient, salut i seguretat

Afecta tot el model d'empresa

Objectius

Els impactes en el seu sector tenen una especial incidència en matèria ambiental, i també en seguretat laboral. El concepte de Responsabilitat Social no els és gaire conegut però des de fa anys que se senten que actuen de manera responsable, tant en referència als impactes ambientals com laborals.

Creuen que el seu sector és difícil i que arrossega una mala fama, deguda a com es feien les coses anys enrere. Per això, Filtres Anoia volen ser exemplars en la manera de fer les coses i mostrar-les amb transparència, no per vanitat sinó per intentar millorar dia a dia.

Descripció de l'experiència

“Transparents en un sector difícil gràcies a un compromís ambiental, una reinversió de beneficis i bones pràctiques laborals”

Motivacions

Les motivacions han estat bàsicament de caràcter personal, fins al punt que la mateixa introducció de les Normes ISO ha estat una manera de donar força funcional a una decisió prèvia de fer les coses bé i causar el mínim impacte ambiental. Quan de vegades als operaris els podia costar d'entendre el perquè de certs procediments, recórrer a l'obligació imposada per la Norma era més fàcil d'entendre que no per una qüestió de valors...

Accions, fases del procés i participants

Cal tenir en compte que Filtres Anoia sorgeix de la refluotació d'una empresa anterior. L'ISO 9001 els va servir per a posar ordre, i després la 14001 els va donar la tranquil·litat de fer-ho tot bé, no incórrer en riscos.

Manifesta un sentiment de solitud en aquesta recerca particular de l'excel·lència, ja que pocs suports externs han trobat, sovint ni en la mateixa administració pública. En algun cas, la resposta era de “finestreta”, dient-los que la resolució del problema corresponia a la pròpia empresa i que cerquessin ells mateixos la millor solució. Per contra, també destaca com a col·laboració positiva un estudi que Indústria i Energia (Generalitat) els van fer sobre pèrdues d'energia. Els van dir el que tenien malament i fins i tot li tramitaven un préstec per a la inversió. Els diners no els van caldre perquè prefereixen pagar sempre sense préstecs, però ens destaquen la bondat d'aquest model d'administració que presta l'ajut i dona facilitats: “Després la responsabilitat correspon a l'empresa però hi ha una seguretat en el que fem ja que hi ha hagut un diàleg amb l'Administració i un suport per saber cap on hem d'anar”.

En un altre inspecció voluntària van afrontar un altre aspecte. Tenien una gran quantitat de colorants emmagatzemats a la nau industrial que eren restes pertanyents a l'empresa anterior. En el seu cas, com que no treballen amb tints no els feien servir però havien quedat allà sense cap destinació determinada. Per mitjà d'una inspecció van saber el perill que

Producció

Depuradora

comportaven i les seves propietats. És per això que van procedir a desfer-se'n pels mitjans apropiats.

El director manifesta el seu esperit crític i les inquietuds que el motiven. És per això que voldria fer molt més del que fan, tant en la millora de l'empresa com en la repercussió positiva respecte les parts interessades i els qui ho necessiten.

“Les voluntats no són purament retòriques sinó que estan clarament documentades”

Les voluntats no són purament retòriques sinó que estan clarament documentades: repassant objectius d'exercicis anteriors observem com al 2003 es plantejava “adequar el terreny ajardinant-lo amb vegetació del tipus feta servir com a matèria primera”, o “disminuir el producte desincrustant de la caldera”, “aprofitar l'aigua residual de l'osmosi per als WC” o “aconseguir tenir peixos vius a l'aigua de fabricació de paper”.

Inversió i model d'empresa

Destaca que no reparteixen dividendes perquè tot es reinverteix. Per tant, estan creant un gran valor, tot i que els més perjudicats puguin ser les persones accionistes. No és un valor que aquestes perdin ja que el tenen aquí dins, i el seu compromís hi és. Per la seva banda, i en justa correspondència amb aquesta opció, el director també practica la moderació salarial en la seva pell, ja que un comportament diferent el consideraria injust.

Quan encara no hi havia tantes normatives ambientals, Filtres Anoia ja es van avançar en les mesures de control i millora ja que no tenia cap sentit que l'aigua bruta es barrejés amb l'aigua que baixava neta pel riu. A banda, era evident que tard o d'hora els acabarien obligant, amb la qual cosa una opció que d'entrada venia marcada per uns valors acabaria sent un avantatge competitiu.

Respecte a les normes ISO, tenen clar que ho fan fer fruit d'una **decisió empresarial però més lligada al model d'empresa que no al mercat**. És a dir que no tenen una demanda explícita de certificació. Per aclarir el seu punt de vista, fins i tot manifesten sense ambigüitats que allò que els interessa és continuar amb un sistema de gestió normalitzada però que no els faria res deixar de pagar a les certificadores només per a poder lluir una etiqueta.

Pràctiques laborals

Respecte a la plantilla tenen una política de flexibilitat i bon tracte, tot i que no és una matèria documentada o explícita. Donat que és una empresa petita, resolen les circumstàncies amb la millor voluntat d'acord amb cada cas. Observem que hi ha jornades reduïdes a demanda de persones concretes.

Un especial sentit d'implicació de la plantilla es dona a partir d'una pràctica molt especial que fa anys que van posar en marxa: durant les vacances escolars contracten tots els fills i filles de treballadors i treballadores que vulguin i amb el mateix sou que les altres persones de la plantilla. Donada la dimensió de l'empresa això només vol dir uns tres contractes, però que tenen un alt valor per a les famílies i és una manera que aquests joves a partir dels setze anys ja tinguin l'oportunitat de treballar de ple, amb unes condicions dignes. També suposa, per tant, una contribució a la comunitat, en el cas d'un poble de petites dimensions.

“Durant les vacances escolars contracten tots els fills i filles de treballadors que vulguin i amb el mateix sou que les altres persones de la plantilla”

Aquesta implicació amb la comunitat també es dona a partir del moment en què reflexionen sobre les poques oportunitats que hi ha d'ocupació femenina al poble. És per això que manifesten la inquietud d'oferir feines amb horaris reduïts que facilitin la conciliació per a aquelles dones a qui altrament els pugui ser difícil accedir a un lloc de treball remunerat al municipi.

Qualitat i desenvolupament

FILTRES ANOIA té un concepte de qualitat que no consisteix tan sols a fabricar bé els productes, sinó que va més allà d'aquest argument. Treballen la qualitat en tres vessants:

1. Compromís amb la qualitat total

2. Respecte pel medi ambient: Els processos de fabricació de la indústria paperera, en alguns casos, poden suposar una forta agressió al nostre entorn ambiental. A FILTRES ANOIA han eliminat completament aquest risc a través de la implantació del sistema de gestió ambiental ISO 14001. D'aquesta manera, la fàbrica treballa amb un sistema totalment tancat on les aigües es reciclen en un 100% per a tornar a entrar de nou en el procés de producció. Quant a les pastes utilitzades, aquestes són elaborades a partir de plantacions controlades legalment. Les matèries primeres provenen de plantacions controlades dels EUA, França, Suècia i Espanya.

3. Respecte per la salut de les persones: Una part dels papers filtre que elaborats s'empren en processos de filtració per a la producció d'aliments (olis vegetals, essències, vins d'alta gamma, grasses animals, margarines, etc.) i de productes que han d'estar en contacte amb les persones (cosmètics, fàrmacs...). Amb aquest motiu, es comprometen a utilitzar les millors matèries primeres: fibres nobles de cel·lulosa, resines lligants de tercera generació, aigües de procés d'elevada qualitat, i per això, els papers filtre obtinguts compleixen amb les mes recents normatives espanyola, alemanya i europea relatives a la puresa i qualitat dels materials que han d'estar en contacte amb productes alimentaris i de consum; entre altres: Directiva 90/128 EEC, Directiva 1999/91/EEC, EC Directiva 89/109 EEC 21 st/12/1998, Decret n.92/631 de/8 7/92 BID n.1995/3 i BGA n°36, BGW XXXVI/1 així com amb les recomanacions de diferents organismes oficials i independents.

Comunitat

En virtut de la seva passió per l'esport, patrocinen el seu propi equip d'alpinisme i aventura, Fanoia Team. A part d'aquesta acció, no disposen d'una línia de col·laboració amb la comunitat o amb ONGs, tot i que es manifesta que si disposessin de beneficis superiors als que necessita la reinversió en la pròpia empresa no dubtarien a fer algun tipus de mecenatge o inversió social, especialment per als països més necessitats com els africans.

Accepten i promouen les visites escolars i han intentat ajudar a fer-les més didàctiques, amb un material específic i fins i tot plantant als seus jardins els arbres que en el seu cas

L'aposta de qualitat també implica la investigació i el desenvolupament de nous productes, impulsat des del seu propi Departament de Qualitat i I+D.

Han estat sempre una empresa innovadora, que han invertit en maquinària d'última generació i que han desenvolupat el propi I+D.

Això els ha permès accedir als mercats mundials. Per a reforçar aquesta expansió, han creat un consorci exportador amb quatre empreses més del sector, per mitjà d'una línia de suport de l'ICEX.

serveixen per a l'obtenció de la pasta de cel·lulosa per a fer paper.

Com afecta altres parts interessades, empreses proveïdores, etc.

La responsabilitat encara no és una demanda explícita en la majoria de relacions comercials del sector, sinó que es demana qualitat. Per tant, les seves pràctiques, en general, no tenen cap efecte rellevant en les seves empreses clientes o proveïdores .

Objectius de millora

Alguns dels seus objectius de millora es veuen aturat per dificultats amb l'Administració.

Volien fer una estació de generació de 35 Kw d'energia solar en una parcel·la de 700 m² annexa. Per part d'Endesa els donen la conformitat però no disposen del permís municipal.

Al final del seu procés disposen d'un decantador on extreuen de l'aigua emprada els restes de fibres de paper que s'han anat escapant dels diferents filtres. Amb les restes voldrien preparar compostatge i, de fet, tenen una petita instal·lació on en fan amb caràcter particular però que malauradament per impediments legals no el poden comercialitzar.

També ens mostren el fracàs que han tingut en un producte que han llançat al mercat, consistent en el paper que es posa damunt les lliteres hospitalàries, de les visites mèdiques o per a massatges. Observant que totes aquests serveis fan servir un paper que no reuneix les condicions de puresa ideals, van llançar un paper en rotlle obtingut amb garanties de puresa absoluta donat que ha d'estar en contacte amb la pell. Tanmateix no ha estat acceptat pel mercat a causa del seu preu superior. El gerent de l'empresa comprèn la decisió dels hospitals per raons econòmiques però assegura que molts/es pacients no voldrien posar-se al damunt dels papers actuals si sabessin les impureses que poden haver intervingut en el seu procés d'elaboració.

Resultats obtinguts

Per a l'empresa:

Per a la plantilla: qualitat i seguretat laboral, i satisfacció tant per a la plantilla com per a les famílies (flexibilitat, contractació fills/es...). Per a l'empresa: bon clima laboral i implicació en l'empresa.

Per a les persones i la comunitat:

Minimització de l'impacte ambiental i exemplaritat dins el sector.

Despeses

Algunes despeses han anat vinculades a les implantacions i certificacions de les normes ISO, un servei de consultoria ambiental. Però les inversions més grans han estat en tota la

maquinària i infraestructures, fet que els ha fet guanyar qualitat i tenir un impacte ambiental menor. Finalment, i donada la seva singularitat, també fem referència al còmic que han elaborat per a millorar la tasca pedagògica de les visites (amb un cost de prop de 3€ per visitant)

Comunicació i èxits

Una manera clara de comunicar als visitants el nul impacte de les seves aigües és amb la piscina habitada per peixos que tenen a l'exterior de la pròpia fàbrica (amb uns exemplars –per cert- salvats d'una neteja d'un estany on haurien mort).

En general la gent no coneix les pràctiques de responsabilitat social que porten a terme. No tenen cap interès per comunicar-ho ja que ho fan senzillament perquè volen que sigui l'estil de l'empresa i que les persones que s'hi vinculen, ja sigui la plantilla o les empreses proveïdores, s'hi trobin còmodes.

Malgrat que no facin una difusió de les seves pràctiques, sí que es mostren de manera transparent, ja sigui amb l'administració com amb qui els vulgui conèixer. La seva empresa està oberta a visites escolars, per als quals a l'any 2003 van editar un conte tipus còmic que explica tot el procés d'elaboració del paper.

Consideren que hi ha molts mites sobre el seu sector i per això, en el seu cas, tenen les portes obertes a tota persona que hi vulgui venir. Si és cert que anys enrere la planta podia estar en unes condicions no aptes per a visites, avui dia, la qualitat dels processos, la netedat i seguretat, la millora de totes les condicions laborals, i la tecnificació han fet que la nau on fabriquen el paper sigui en tot moment un espai apte per a acollir una visita des de professional fins a escolar, passant per les mateixes inspeccions industrials.

Com a mostra de transparència i voluntat de millora destaquen que van acceptar que l'organització CEPA els fes una inspecció voluntària. L'objectiu era saber què tenien malament i com es podia millorar, i per tant va ser una experiència positiva per tal de ser més conscients dels elements i processos que podien ser objecte de millora.

Més informació:

Filtres Anoia www.fanoia.com
Exportlab www.exportlab.com